

LANDSHÖVDINGAR I NORRBOTTENS LÄN

Av *Bernt Rutström, Bodträskfors*

Det var många som styrde och ställde i Norrland en gång, i de tider då ”rätten satt i spjutskaftets ände” som det brukar heta, bl.a. Bureätten från nuvarande Bureå, vars nordliga etablering slog så väl ut att de blev kungarnas män i norr. Och Per Brahes yngste son, Abraham, född 1569, blev ståthållare över Norrland vid 27 års ålder, alltså 1596.

En annan storhet som omnämns är Rikskanslern Axel Oxenstierna, 1583-1654, som hann med att vara lagman över Norrland åren 1611 till 1654. Vad som ingick i det uppdraget är svårt att veta.

Dessutom tillsattes åtminstone 24 landshövdingar från och med 1688 fram till att Västerbottens län delades så att vi fick ett eget län. Om alla dessa finns inte så mycket skildrat, men deras namn finns förstås tillgängliga även för oss som lever och verkar i 2000-talet.

Men den förste landshövdingen i det nybildade **Norrbottens län** blev i alla fall **Per Adolph Ekorn**, (1758-1819). Han var notarie och häradshövding och kom att inneha landshövdingsämbetet i Norrbotten åren **1810 till 1816**. Det var ju han som introducerade potatisen som gröda i Norrbotten. Residenset låg i Sunderbyn. Ekorn hade sedan en liknande tjänst i Älvsborgs län, 1816-1817.

1816-1821. Georg (Gustaf?) Adolph Koskull, (1780-1829). Friherre, lagman på Gotland och i Västergötland. Koskullskulle i Malmberget är förstås uppkallat efter honom. Eftersom han ansåg en bondby vara under hans värdighet flyttades snart residenset från Sunderbyn till Piteå. Koskull blev kungens adjutant 1833.

1821-1825. Paul Öhrvall, adlad Sandelhjelm, (1776-1850). Kammarråd. Öhrvall krävde som ordf. i Hushållningssällskapet att få tillerkännas lika många röster som hälften av närvarande medlemmar. Den schism som då uppstod gjorde att sällskapet tillsvidare upphörde 1824.

1825-1836. Carl Georg Sparre, (1790-1852). Född på Torpa stenhus, svensk greve och jurist. Kammarherre. ”Nitisk och uppskattad landshövding.”

1836-1849. Carl August von Hedenberg, (1784-1849). Generaladjutant, far till 10 barn. Överste för Västerbottens regemente 1828.

1849-1856.

Hans Samuel Knut Åkerhielm, (1809-1897). Friherre och jurist. Blev den siste landshövdingen med residens i Piteå.

1856-1859. Anders Emanuel Ros, (1806-1887). Häradshövding i Ångermanlands Norra domsaga, ledamot av lantbruksakademien, riksdagsman, GD i Skogsstyrelsen, känd för avsättande av kronoparker. Förste landshövdingen i nya residenset i Luleå,

1859-1861, Per Henrik Widmark, (1800-1861). Lantmätare. Landshövding, vilket ämbete han förenade med chefskapet för Ekonomiska kartverket inom länet. Far till Henrik Adolf, se nedan.

1861-1873. Sven Peter Bergman, (1806-1878).

Överste, lantmätare, deltog bland annat vid ombyggnaden av Hjälmare kanal, 1833-29. Riksdagsman.

1873-1885. Henrik Adolf Widmark, (1833-1889).

Major, riksdagsman, son till Per Henrik Widmark, (se ovan).

1885-1893. Lars Berg, (1838-1920). Major, ingenjör, distriktchef i Övre norra väg- och vattenbyggnadsdistriktet.

Ledamot av första kammaren. Utpekade Boden som lämpligaste platsen för svensk huvudbefästning i norr.

1893-1900. Karl Sigfrid Husberg, (1854-1928). Jurist, konsultativt statsråd. Senare landshövding i Älvsborgs län.

1900-1911. Karl Johan Bergström, (f 1858). Son till landshövding Axel B., även kallad "kung Bergström", i Örebro län.

1911-1917. Oskar Fredrik von Sydow, (1873-1936). Statsminister 23/2 till 13/10 1921. Lade bland annat fram propositionen om dödsstraffets avskaffande.

1917-1928. Karl Gösta Malm, (1873-1965). Svensk väg- och vattenbyggnadsingenjör, politiker och ämbetsman. Även teknisk ledare för konstruktions- och byggnadsarbetena vid en rad svenska kraftverk, däribland Porjus. Dessutom handelsminister 27/10 1920 till 13/10 1921, samt socialminister 19/4 1923 till 18/10 1924. Under 3 perioder landshövding i BD 1917 till 1928. (Tillförordnade var Nils Gustav Ringstrand och August Beskow.)

1928-1937. August Bernhard Gärde, (1877-1970). Överstelöjtnant, byråchef i kommunikationsdepartementet. (Bror till Johannes Natanael, jurist och statsråd i Ekmans ministär.)

1937-1947. David Hansén, (f 6/10 1880 i Gammelstad, död 20/5 1957 i Luleå.) Riksdagsman, 1919-1920 och 1928-38. Började som handelsbiträde i G-stad, blev delägare i firman N J Wikström & Co på samma ort fram till 1937. Handelsminister i Ekmans andra regering, 1920-32. Bland annat även styrelseordförande för Norrbottens Järnverk AB, 1940-45.

1947-1952. Oskar Wilhelm Lövgren, (1888-1952).

Sågverksarbetare, ombudsman, chefredaktör för Norrländska Socialdemokraten. Norrbottning.

1953-1957. Folke Tunborg, (1909-1957).

Statssekreterare, direktör i Aftontidningen.

1957-1966. Manfred Näslund, (1899-1988). Examen från Skogshögskolan 1925, assistent vid Statens skogsforsknings institut 1929. Ledamot av Skogs- och lantbruks- och Ingenjörsvetenskapsakademien, hedersdoktor vid Stockholms högskola och vid Münchens universitet.

1966-1982. Ragnar Lassinantti, egentligen Ragnvald, (1915-1985). Norrbottning. Polis. Riksdagsledamot 1957-66. Teknologie hedersdoktor vid Högskolan i Luleå.

1982-1985. Erik Hammarsten, (född 1927 i Munksund, död 1985 i Luleå). Bagare, landstingsråd för socialdemokraterna, norrbottning.

1985-1991. Curt Boström, (född 31/12 1926 i Piteå).

Kamrer i Flottningsföreningen, riksdagsledamot 1974-1985. Kommunikationsminister 1982-1985.

1992-1995. Gunnar Brodin, (1931-2009) Från Hammarstrand i Jämtland. Civilingenjör och anställd bl.a. vid Axel Jonssons Institut för industriell forskning, 1959-63. Professor i elektrisk mätteknik vid KTH 1970, samt rektor 1981-88 och universitetskansler 1988-92.

1996-1998. Björn Folke Rosengren, född 1942 i Stockholm. Ingenjör. Ordförande i TCO. Tillförordnad arbetsmarknads-kommunikations och näringsminister och även utrikeshandelsminister 1998.

När kommunikations- och arbetsmarknadsdepartementen slogs ihop med näringsdepartementet blev han chef över det nya superdepartementet fram till 2002.

1999-2003. Kari Kalevi Marklund, född 1938 i Torneå i Finland. Först fysiker men sedan biblioteks- och företagsföretagsledare. Filosofie doktor vid Uppsala universitet samt vid Oxford University. Sedan maj 2003 förbundsordförande i Svenska Handikappidrottsförbundet.

2003-2012. Per-Ola Eriksson, född 1946 i Nederkalix.

Ordförande i Centerns Ungdomsförbund. Riksdagsledamot för Centerpartiet. Generaldirektör för NUTEK. Ordförande för finansutskottet 1999-2003, m.m.

2012-. Sven-Erik Österberg, född 1955 i Munktorp, Västmanland. Först lant- och skogsarbetare. 1984 lokalombudsman för Svenska Skogsarbetareförbundet, fritidspolitiker och kommunalråd i Skinnskatteberg. Riksdagsledamot sedan 1994.

Satt som suppl., ledamot och ordförande i finansutskottet åren 1996-2004. Har även suttit i arbetsmarknads, lag, miljö, jordbruks och skatteutskotten samt EU-nämnden. Även ledamot i utrikesnämnden samt krigsdelegationen. Biträdande finansminister 2004-2006. Sedan 2011 ledamot av konstitutionsutskottet.

Källa: I huvudsak Wikipedia